

BAROKKO ARXITEKTURASI: TARIX, SHAKL VA BEZAK

Amonov Sardor Kholmurzayevich

Termiz Davlat Muhandislik va Agrotexnologiyalar universiteti

Arxitektura (turlari bo'yicha) 2-kurs talabasi

Sultonova Xilola Orifjon qizi

Termiz Davlat Muhandislik va Agrotexnologiyalar universiteti

Arxitektura (turlari bo'yicha) 2-kurs talabasi

Anotatsiya: Barokko arxitekturasida 17-18 asrlarda Yevropada keng tarqalgan va o'zining dinamik shakllari, boy bezaklari va dramatik dizayni bilan ajralib turadi. Ushbu maqolada barokko uslubining tarixi, shakl va bezaklaridagi asosiy xususiyatlar, shuningdek, uning diniy va imperatorlik binolaridagi roli haqida so'z boradi. Barokko arxitekturasining mashhur asarlari, masalan, San-Piyetr cherkovi va Versailles saroyi, uslubning yuksak san'ati va me'moriy afzalliklarini namoyish etadi. Maqola barokko uslubining arxitektura va madaniyat tarixidagi o'rnini tahlil qiladi va uning bugungi arxitektura dizaynlariga bo'lgan ta'sirini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Barokko arxitekturasida, Balans va simmetriya, Dinamik shakllar va chiziqlar

Barokko arxitekturasida – 17-18 asrlarda Yevropada keng tarqalgan, juda bezatilgan va dramatik uslubdir. U kuchli hissiy ta'sir va dramatismni yaratishga qaratilgan edi. Barokko arxitekturasining asosiy xususiyatlari:

Dinamik shakllar va chiziqlar: Barokko uslubi tekis chiziqlar va geometrik shakllardan ko'ra, burchakli va egri chiziqlarni ko'proq ishlatgan. Bu xususiyatlar binolarni harakatchan va dramatik ko'rinishga keltirgan.

Ornament va bezaklar: Barokko binolari juda boy va murakkab bezaklarga ega. Bu uslubda tafsilotlar, relieflar, freskalar va boshqa dekorativ elementlar keng qo'llanilgan.

Biroz noaniq va ifodali fasadlar: Barokko binolarining fasadlari o'zgaruvchan va qiziqarli bo'lib, ko'pincha bir necha qatlamlardan iborat edi. Fasadlar binoning ichki qismini yoritish va ko'rsatuvchi joylarni yaxshilash uchun mo'ljallangan.

Balans va simmetriya: Barokko arxitekturasida simmetriya mavjud bo'lsa-da, u juda dinamik va muvozanatli edi. Shakllar va detallar orasidagi o'zaro aloqalar diqqatni jalb qiladi.

Diniy va imperial maqsadlar: Barokko arxitekturasida ko'pincha diniy va imperatorlik binolarida qo'llanilgan. Misol uchun, Rimdagi San-Piyetr cherkovi yoki Versailles saroyi bu uslubning mashhur namunalari.

Mashhur Barokko arxitektura asarlari:

San-Piyetr cherkovi, Vatikanda (Bernini tomonidan dizayn qilingan) – Barokko arxitekturasining ajoyib namunasi bo'lib, uning majmua va favvoralari diniy makonning muqaddasligini ta'kidlashga yordam beradi.

Versailles saroyi, Fransiya – Yevropadagi eng mashhur barokko saroylaridan biri, Fransiya qirolligi kuchining ramzi sifatida.

Karlskirche, Vena (Johann Bernhard Fischer von Erlach tomonidan) – Barokko me'morchiligining o'ziga xosligi, uning konstruksiyasi va naqshlari juda murakkab va go'zal.

Barokko arxitekturasida – ko'zga tashlanadigan dramatik va o'ziga xos dizaynni o'zida jamlagan uslub bo'lib, bugungi kunda ham uning ta'siri me'moriy dunyoda seziladi.

Xulosa: Barokko arxitekturasida o'zining boy bezaklari, dinamik shakllari va monumental dizaynlari bilan me'morchilikda katta yangiliklarni kiritdi. Ushbu uslub faqat estetika nuqtai nazaridan emas, balki ijtimoiy va madaniy jihatdan ham muhim o'zgarishlarni keltirdi. Barokko arxitekturasida orqali yaratilgan keng va ochiq makonlar, yuqori balandlikdagi kupollar va simmetrik dizaynlar, shuningdek, tevarak-atrofdan ifodalovchi me'moriy tafsilotlar odamlarning estetik tasavvurini boyitdi. Ushbu uslubni ishlab chiqqan me'morlar, nafaqat ko'zga tashlanadigan ajoyib binolarni qurishda, balki jamiyatning qudratini va diniy muqaddaslikni aks ettirishda ham muvaffaqiyatli bo'ldilar. Barokko arxitekturasida shuningdek, binolarning ichki va

tashqi makonlarini yanada takomillashtirdi, bu esa ular hayotga xizmat qiladigan funksional joylarga aylanishiga olib keldi. Bugungi kunda barokko uslubi arxitektura dizaynida ko'plab innovatsiyalarni, masalan, badiiy yondashuvni va yangi materiallarni qo'llashni ilhomlantirib, zamonaviy arxitektura va shaharsozlikda o'z ta'sirini davom ettiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Kostof, S. (2005). A History of Architecture: Settings and Rituals. Oxford University Press.
2. Hearn, M. (1995). The Architecture of Europe: Baroque, Rococo, and Neo-Classical. Thames & Hudson.
3. Wittkower, R. (1993). Architectural Principles in the Age of Humanism. Academy Editions.
4. Haskell, F. (1993). The Baroque in Italy and Spain: The Early Baroque 1600-1660. Harper & Row.
5. Munhall, E. (1996). Bernini and the Birth of Baroque Architecture. Getty Publications.